

Vastgesteld
Opgesteld door: EC mbo, vavo & educatie
Huidige versie: 1.0
Vastgesteld op 10 juni 2024

Vrijstellingsregeling

2024-2025

Wijzigingsbeheer

Datum invoer	Wie	Aard van de wijziging	Wijziging vastgesteld d.d.	Nieuw versienummer
09-09-2024	CEC	Toevoeging artikel 14 en toevoeging aan artikel 8 over resultaten van keuzedelen.	09-09-2024	1.1

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Artikel 1. Algemeen	3
Artikel 2. Vrijstelling examenonderdelen en delen daarvan	3
Artikel 3. Vrijstelling en Onderwijs	4
Artikel 4. Vrijstelling voor een groep studenten	4
Artikel 5. Vrijstelling voor generieke vakken	4
Artikel 6. Keuzedelen die een vrijstelling geven voor generieke examenonderdelen Nederlands of Engels	6
Artikel 7. Vrijstelling voor beroepsexamens	6
Artikel 8. Vrijstelling voor keuzedeelexamens bij overstap naar andere opleiding of niveau	6
Artikel 9. Vrijstelling waarvan de einddatum is verstreken	7
Artikel 10. Vrijstelling voor Loopbaan & Burgerschap (L&B)	7
Artikel 11. Vrijstelling voor bpv	7
Artikel 12. Wel of geen vrijstelling aanvragen?	7
Artikel 13. Intrekken van een reeds verleende vrijstelling	7

Artikel 1. Algemeen

Het verlenen van vrijstellingen voor een diploma-eis is een bevoegdheid van de examencommissie (hierna EC).

De EC beslist met ten minste inachtneming van de wettelijk vastgestelde eisen voor de kwalificatie, voor het keuzedeel, en voor de vaststelling van de uitslag.

Vrijstelling kan verleend worden op basis van:

1. eerder en/of elders behaalde resultaten op (deel)examens;
2. branche- en mbo-certificaten;

Als bewijs kan aangeleverd worden:

3. diploma's & resultatenlijsten;
4. mbo-certificaten;
5. mbo-verklaring;
6. branchecertificaten;

Vrijstelling kan aangevraagd worden voor:

7. beroepsspecifieke eisen vanuit kwalificatiedossiers;
8. generieke eisen Nederlandse taal, rekenen en (alleen voor mbo-4) Engels;
9. keuzedelen.

Artikel 2. Vrijstelling examenonderdelen en delen daarvan

1. Op verzoek van de student kan de EC vrijstelling verlenen voor het afleggen van een diploma-eis. De student moet zelf bewijsstukken leveren (zie artikel 1, 3 t/m 6). Aanvragen zonder correcte bewijsstukken worden teruggestuurd.
2. Er wordt alleen vrijstelling verleend op basis van een voldoende op het juiste referentieniveau. Tenzij op de datum van de aanvraag al duidelijk is, dat de student met een vrijstelling voor een onvoldoende resultaat kan diplomeren.
3. Op basis van een vmbo-diploma worden geen vrijstellingen verleend.
4. Het eerder behaalde resultaat wordt vermeld op de resultatenlijst bij het diploma van de opleiding plus toevoeging van het woord 'vrijstelling' en herkomst van het cijfer.
5. De datum van het eerder behaalde resultaat wordt meegewogen: de examencommissie beoordeelt of de inhoud van het eerder behaalde examen nog overeenkomt met de inhoud van het huidige kwalificatiedossier.
6. Als er vrijstelling op een deel van een examen wordt gegeven moet het organiseerbaar zijn om de resterende onderdelen conform de examenvoorschriften af te leggen.
7. Er wordt geen vrijstelling op een eerder verkregen vrijstelling afgegeven, uitsluitend op basis van originele bewijsstukken.

Artikel 3. Vrijstelling en Onderwijs

Vrijstelling voor een examen(onderdeel) betekent niet automatisch vrijstelling voor het bijbehorende onderwijs. Het onderwijsteam geeft aan of er ook vrijstelling voor de lessen wordt gegeven.

Artikel 4. Vrijstelling voor een groep studenten

Indien vrijstelling betrekking heeft op een geheel cohort wordt de vrijstelling en onderbouwing daarvan neergelegd in het examenplan. De opleiding doet een collectieve aanvraag bij de examencommissie. Genoemde bewijsvoering per student is onderdeel van de borging van de vrijstelling en daarmee onderdeel van het examendossier.

Artikel 5. Vrijstelling voor generieke vakken

Vrijstelling voor generieke vakken (beroepsopleiding, havo/vwo, afstroom, doorstroom)

1. Om vrijstelling te verkrijgen moet de student in een eerdere opleiding geëxamineerd zijn conform het Referentiekader Nederlandse taal (2F, 3F), rekenen (2F, 3F of mbo rekenniveau 2, 3 of 4), Europees Referentiekader Talen Engels (A2/B1, B1/B2):
 - a. als onderdeel van een beroepsopleiding;
 - b. als eind- of staatsexamen of deeleindexamen zoals vastgesteld voor havo of vwo.
2. Bij doorstroom vanuit een mbo-2 of mbo-3 opleiding naar een andere mbo-2 of mbo-3 opleiding wordt het (deel)resultaat op hetzelfde niveau overgenomen.

Nederlands en/of Engels op basis van mbo:

3. Vrijstelling voor Nederlandse taal of Engels is mogelijk voor het centraal examen of (een deel van het) instellingsexamen (schrijven, spreken, gesprekken). Er moeten cijfers bekend zijn van de behaalde deelexamens om een gemiddelde te kunnen berekenen.
4. Bij afstroom vanuit een mbo-4 opleiding zijn de volgende varianten mogelijk:
 - a. Eindresultaat Nederlands en/of Engels is behaald en wordt overgenomen op niveau 3.
 - b. Deelresultaten (CE en/of IE) Nederlands en/of Engels zijn behaald. De niet behaalde resultaten kunnen op hetzelfde niveau worden gedaan en tellen mee als het eindresultaat voldoende is.
 - c. Deelresultaten (CE en/of IE) Nederlands en/of Engels zijn behaald. De niet behaalde resultaten kunnen op het niveau van de huidige opleiding worden gedaan. De behaalde resultaten worden op het lagere niveau ingevoerd. B.v. spreken 3F 8 wordt spreken 2F 8.

Nederlands op basis van havo/vwo:

5. Voor het gehele examen Nederlands kan vrijstelling worden gegeven op basis van het eindresultaat Nederlands dat op het havo- of vwo-diploma staat vermeld.

Engels:

6. Een pilotexamen geeft geen vrijstelling, met uitzondering van het pilotexamen Engels 2016-2017.

7. Voor het gehele examen Engels geldt dat vrijstelling kan worden gegeven op basis van een havo-, of vwo-diploma voor de referentieniveaus A2/B1 of B1/B1 of B1/B2 of B2/B2 (B1-niveau is havo, B2-niveau vwo).

Rekenen:

8. Bij afstroom vanuit mbo 4 is vrijstelling voor rekenen mogelijk op mbo rekenniveau 2 of 3.
 9. Bij doorstroom vanuit entree naar niveau 2, 3 of 4: vrijstelling mogelijk als het examen op het juiste niveau (of hoger) is afgelegd en een resultaat is behaald dat voldoende is voor diplomering.

In onderstaande tabel is weergegeven **vanaf** welk studiejaar de resultaten op de diploma's gebaseerd zijn op de (referentie)niveaus.

Referentieniveaus	MBO	Havo/vwo
Nederlands 3F	2014-2015	2013-2014
Nederlands 2F	2015-2016	Vrijstelling niet mogelijk
Rekenen 3F	2015-2016	2013-2014
Rekenen 2F	2016-2017	Vrijstelling niet mogelijk
Mbo rekenniveau 2	2022-2023	n.v.t.
Mbo rekenniveau 3	2022-2023	n.v.t.
Mbo rekenniveau 4	2022-2023	n.v.t.
Engels	2016-2017 (pilotexamen CE) 2017-2018	Havo 2009/vwo 2010

N.B. Als een student vrijstelling aanvraagt voor de generieke onderdelen Nederlands, Engels en rekenen op basis van een havo- of vwo-diploma van schooljaar 2019-2020 waarvoor geen centraal examen is afgelegd in verband met de maatregelen rondom COVID-19, kan de student vrijstelling krijgen voor deze onderdelen, mits de resultaten van het schoolexamen voldoende zijn, dus ten minste een 6.

Artikel 6. Keuzedelen die een vrijstelling geven voor generieke examenonderdelen Nederlands, rekenen of Engels

Studenten kunnen op basis van behaalde keuzedelen in sommige gevallen vrijstelling krijgen voor generieke vakken. Met een behaald keuzedeel Nederlandse taal 3F, Engels A2/B1 of rekenen 3F of mbo rekenniveau 4, kan de student die van een mbo-3 naar een mbo-4 opleiding gaat, vrijstelling krijgen in zijn vervolgopleiding voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal, Engels of rekenen. Uiteraard geldt geen vrijstelling voor deze keuzedelen als keuzedeel omdat ze niet gekoppeld kunnen worden aan een mbo-4 opleiding. De keuzedelen maken op deze manier de overstap naar een hoger mbo-niveau gemakkelijker.

Er zijn twee bijzondere situaties:

- **Engels B1/B2 en doorstroom:** een student die bij de mbo-3 opleiding een keuzedeel Engels B1/B2 heeft behaald, kan dit keuzedeel als vrijstelling opvoeren voor het keuzedeel Engels B1/B2 bij de mbo-4 opleiding (mits de kwalificatie geen of slechts heel beperkt Engels op dit mbo-niveau bevat). En de student kan het keuzedeel ook als vrijstelling opvoeren voor het generieke onderdeel Engels A2/B1 in de mbo-4 kwalificatie.
- **Nederlandse taal 3F of rekenen 3F/mbo rekenniveau 4 en afstroom:** datzelfde geldt bij afstroom van een mbo-4 opleiding naar een mbo-3 opleiding: indien het generieke onderdeel Nederlandse taal 3F of rekenen 3F/mbo rekenniveau 4 in de mbo-4 opleiding behaald is, kan de student bij afstroom naar mbo-3 vrijstelling krijgen voor het keuzedeel 3F/mbo rekenniveau 4 én voor het generieke onderdeel 2F/mbo rekenniveau 3.

Artikel 7. Vrijstelling voor beroepsexamens

Beroepsspecifieke eisen vanuit kwalificatiedossiers zijn vastgelegd in examens in het vastgestelde examenplan van een opleiding. De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor hele kerntaken, voor werkprocessen of voor één of meerdere (deel-)examens.

Er zal altijd een vergelijkingsonderzoek nodig zijn, dat als onderbouwing bij de aanvraag voor vrijstelling moet worden aangeleverd. Deze vergelijking wordt opgesteld door het onderwijsteam, eventueel met ondersteuning van team Onderwijs en Ontwikkeling (O₂). Op grond van die vergelijking kan de examencommissie bepalen of zij wel of geen vrijstelling verleent.

Artikel 8. Vrijstelling voor keuzedeelexamens bij overstap naar andere opleiding of niveau

De examencommissie kan vrijstelling verlenen op grond van een reeds behaald keuzedeelexamen (of op basis van een betrouwbaar bewijs dat de kandidaat over de gevraagde keuzedeel-eisen beschikt). De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor de urenverplichting van dat keuzedeel als:

- het keuzedeel gekoppeld is aan de kwalificatie van de opleiding waarvoor de student de vrijstelling aanvraagt;
- het keuzedeel niet gekoppeld is aan de kwalificatie maar op verzoek van de student deel uitmaakt van zijn opleiding. Het keuzedeel dient deel uit te maken van het Vonk-brede aanbod, of kan worden toegevoegd. Het keuzedeel mag geen overlap hebben met de kwalificatie van de student. Overlap kan gecontroleerd worden op: <https://kwalificatie-mijn.s-bb.nl/> (bij de kwalificatie kan men de overlapcheck invullen voor het betreffende keuzedeel).

Als een student vrijstelling vraagt voor een keuzedeel dat hij/zij in een vorige opleiding heeft gevolgd maar niet heeft behaald (geen voldoende resultaat), verleent de examencommissie geen vrijstelling. Als een diploma uit het DUO-register wordt aangeleverd, waarop een keuzedeel als 'behaald' staat, wordt bij de vrijstelling een voldoende of 6 genoteerd. Het daadwerkelijk behaalde resultaat kan alleen worden overgenomen op basis van de originele resultatenlijst.

Artikel 9. Vrijstelling waarvan de einddatum is verstreken

Als een keuzedeel is aangepast of vervangen, dan krijgt het 'oude' keuzedeel een einddatum. Na deze datum mag een opleiding dit keuzedeel niet meer in het aanbod opnemen, niet meer als keuze voorleggen aan de student. Heeft de student echter vóór de einddatum het keuzedeel gekozen én is deze keuze vastgelegd in de onderwijsovereenkomst (OOK), dan mag de student gedurende zijn of haar opleiding nog dit keuzedeel afronden. Vrijstelling verlenen voor een keuzedeel kan tot 6 jaar na einddatum van het keuzedeel. De examencommissie geeft alleen vrijstelling voor een keuzedeel waarvan de einddatum is verstreken als voor de examencommissie bij het aanvragen van de vrijstelling al duidelijk is dat de student binnen die termijn gaat diplomeren.

Artikel 10. Vrijstelling voor Loopbaan & Burgerschap (L&B)

Er wordt geen vrijstelling verleend voor de inspanningsverplichting Loopbaan (LOB) en/of Burgerschap. Het onderwijsteam bepaalt hoe de inspanningsverplichting voor de vijf LOB-competenties (elementen) en/of vier Burgerschapsdimensies aangetoond moet worden.

Artikel 11. Vrijstelling voor bpv

Het onderwijsteam doet uitspraak over vrijstellingen voor de BPV.

Artikel 12. Wel of geen vrijstelling aanvragen?

Een eenmaal verleende vrijstelling staat vast en wordt op de resultatenlijst bij het diploma vermeld als 'vrijstelling'. Het is niet toegestaan dat een student na het verkrijgen van een aangevraagde vrijstelling, alsnog examen doet om een beter resultaat te verkrijgen. Het is dus verstandig om de student die vrijstelling wil aanvragen hierover goed te informeren. Geen vrijstelling aanvragen en (extra) onderwijs volgen om een beter resultaat te behalen kan ook een goede keuze zijn.

Artikel 13. Intrekken van een reeds verleende vrijstelling

De examencommissie zal slechts in uitzonderingsgevallen een reeds verleende vrijstelling intrekken. Dat kan zij doen als:

- *Er sprake is van bewezen fraude door de aanvrager van de vrijstelling (student);*
- *De examencommissie zelf een ernstige fout heeft gemaakt die de waarde van het nog te verstrekken diploma beïnvloedt;*
- *Veranderingen in wet- en regelgeving de intrekking noodzakelijk maken.*

De student van wie de vrijstelling wordt ingetrokken, wordt hiervan door de examencommissie op de hoogte gesteld. De examencommissie voorziet dit intrekingsbesluit van een deugdelijke en begrijpelijke argumentatie.

Artikel 14. Vragen over het besluit of bezwaar op besluit

Heb je vragen over een vrijstellingsbesluit van de examencommissie neem dan, binnen 10 schooldagen na dagtekening van het besluit, contact op met de examencommissie via examen@vonknh.nl. Als je het niet eens bent met het antwoord van de examencommissie kun je binnen 10 schooldagen na dagtekening van het antwoord schriftelijk bezwaar aantekenen via het Klachtenpunt Vonk op de website.